

A detailed oil painting of a young girl with light brown hair and bangs, wearing a white headscarf with a pink ribbon and a green dress with a white lace collar. She is holding a wooden-framed portrait of herself, looking down at it with a contemplative expression. The background is dark and textured.

Alli
Nissinen
TUNTEITA
NTAMO

TUNTEITA

Uusintapainos originaaleista:

Tunteita. Novelli (WSOY 1904)

Tunnustus. Tosikuvaus elämästä (Otava 1911)

Kuvaus maaseudulta (Henkivakuutusyhtiö Suomi 1893)

ISBN 978-952-215-883-3

ULKOASU & TAITTO

Göran de Kopior

KANNEN KUVA

Élisabeth Louise Vigée Le Brun, *Julie Lebrun*

katsoo peiliin (1787), The Metropolitan Museum of Art,
New York, Yhdysvallat

VALMISTAJA

BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

NTAMO

Helsinki 2022

www.ntamo.net

Alli
Nissinen

TUNTEITA
JA KAKSI MUUTA TEOSTA

Tunteita. Novelli
Tunnustus. Tosikuvaus elämästä
Kuvaus maaseudulta

NTAMO
Helsinki
2 0 2 2

TUNTEITA

1.

Hän oli merkitty koko elämäkseen. Hänellä oli pieni arpi nenässä ja siitä kaikki hänen muistivat, jotka hänet kerran näkivät. Tuon arven oli hän saanut jo yhdeksän vuotisenä tyttönä. Kerran kesällä, kun hän oli kylillä tätinsä luona maalla, heitti renki huomaimatta halkopinon päältä suuren, teräväreunaisen halon maahan ja se halko sattui hänen nenäänsä. Nenä parani kyllä nopeasti, mutta haava oli siksi syvä, että paikalle jäi koko elämäksi arpi, joka pääsi sellaiseen arvoon elämässä, että sai aina olla omistajansa tunnusmerkkinä.

»Hän, jolla on arpi nenässä», sanoivat koulutoverit, kun puhuivat hänestä jollekin, joka ei häntä oikein hyvin tuntenut.

Hän oli ison talon tytär Pohjanmaalta. Suurta pontevuutta oli tarvittu, ennen kuin hän pääsi opintielle. Mitäs niin rikas tyttö

opilla tekee? Parasta on olla kotona, oppia lukemaan, käydä rippikoulu ja mennä naimisiin. Kun hyvään, isoon taloon pääsee emännäksi, niin parempata onnea ei voi maailmassa olla.

Mutta tytöllä oli itsellään toiset ajatukset. Hän toivoi päästä opin tielle ja sinne hän pääsikin. Hyvällä menestyksellä kävi hän tyttökoulun lävitse ja meni sitte seminaariin, joutuakseen valmiiksi mielitoimeensa — opettajaksi.

Kevät oli ihanimmallaan, kun hän sai opettajatodistuksensa. Puut vihannoivat ja lintujen laulu täytti ilman. Koko elämä oli toivoa täynnä. Marja Kaartion sydän sykähteli. Nyt oli hänellä elämä edessään, ihana elämä, joka voi tarjota niin paljon palkittavaa. Olihan hän saanut niin ylenpalttisesti hyvää osakseen.

Kunhan hän kerran saa paikan, kunhan hän kerran pääsee tekemään työtä, niin silloin! Ei mikään vaikeus tuntunut hänestä voittamattomalta, ei mikään este esteeltä, eikä mikään vastoinkäyminen näyttänyt hänen voimiansa voivan lannistaa. Kaikki hän voittaisi, kaikki hän kestäisi, kaikki hän korjaisi ja parantaisi.

Iloisena ja onnellisena saapui hän seminaarista asuntoonsa. Hän oli käynyt itsensä lämpimäksi. Posket hohtivat ja hikipisarat kimalsivat otsalla. Siniset silmät olivat kirkkaat ja välkkyivät vilpítőntä iloa. Somaalta hän näytti uudessa mustassa puvussaan, entistään solakammalta ja notkeammalta.

»Kuule Marja! Haetko sinä sitä paikkaa Helsingissä?» huusi Helmi Itkonen toisesta huoneesta.

»Kuinka niin?» kysyi Marja.

»Niin vaan, että jos sinä haet, niin silloin ei tarvitse muiden hakea.»

»Älä nyt ilveile Helmi! Tiedäthän hyvin, että meillä on aivan samanlaiset todistukset», sanoi Marja.

»Niin, niin, mutta sinulla on onni puolellasi. Ja sinulla on kauniimpi nimi. Kun herrat Helsingissä lukevat nimen Marja Kaartio, niin ottavat he sen ennemmin kuin Helmi Itkosen. Usko minua! Sen he tekevät. Jospa edes minun nimeni olisi Ilkka — se ehkä auttaisi», sanoi Helmi nauraen.

»Minun pitäisi kirjoittaa todistuksiini, että minulla on arpi nenässä. Silloin saisit

sinä paikan», sanoi Marja ja tarttui Helmiä vyötäisiin.

»Mutta silloin kirjoittaisin minä, että se arpi kaunistaa sinua», sanoi Helmi ja suuteli Marjaa vallattomasti arpeen, niinkuin hänen tapansa oli.

»No, Helmi, etkös muista, että olemme opettajattaria. Silloin ei sovi noin käyttäytyä», sanoi Marja ja veti Helmin istumaan sohvalle.

Siinä he sitte tuumivat ja miettivät. Päätökseksi tuli, että Helmi hakisi opettajapaikkaa Forssan tehtaalla ja Marja Helsingissä, jossa hänellä oli sukulaisia.

2.

Kaartiolla tehtiin suuria valmistuksia. Aitat ja pirtit pestiin, piha lakaistiin, hevoset harjattiin ja pantiin jouluolutta. Aikaisemmin oli emäntä jo teettänyt pyykkit ja isäntä käynyt renkien kanssa kolmena yönä nuotalla. Nuoret koivut pantiin porrasten eteen kuin juhannuksena ja lattioille ripusteltiin katajoita.

Kaikki olivat jännittävässä odotuksessa. Marja, Kaartion pikku Marja oli nyt tullut opettajaksi. Mäntylän isäntä oli sen luke-
nut Helsingin sanomista ja Kaartio itse oli Marjalta saanut kirjeen, jossa hän oli luvan-
nut tulla kotiin opettajana. Talon parhaalla
hevosella oli Kaartio mennyt tytärtään
vastaan kirkolle, — ja nyt odottivat kaikki
joka hetki, että hevonen alkaisi näkyä mäen
rinteessä.

Mutta tuossahan se samassa tulikin, että
tomu pölysi kärryjen pyöristä. Renkipoika
juoksi porttia avaamaan kuistin suuhun ja
samassa pyörähti musta ori pihaan vaah-
dossa suin.

»Ohhoh, kylläpä olette kovasti ajaneet!»
sanoi emäntä nauruhuulin.

»No, ilosanomata ei koskaan voi liian
nopeasti kotiin tuoda», sanoi isäntä ja hyp-
päsi rattailta.

Tavarat nostettiin nopeasti alas, sillä orit
kimpsui karpästen käsissä. Renkipoika ja
piiat kantoivat niitä sisälle Marjan omaan
huoneeseen.

»Hyvää päivää, äiti.» Hartaasti sulki
ikävöinyt äiti hänet syliinsä.

»Tervetullut kotiin!» sanoi hän kyynelten välistä.

»Kiitos, kiitos, rakas äiti!» Marja puristi hellästi äitiänsä kaulasta ja suuteli häntä poskelle.

»Mene nyt omaan kamariisi peseytymään ja laittautumaan niin saamme tässä kahvia, kunhan isäkin joutuu tallista.»

Marja juoksi portaita ylös. Rakas vanha koti! Rakkaat, rakkaat vanhemmat! Häntä itketti, kyyneleet tulivat väkisin silmiin ja vaikka hän kylmällä kaivovedellä silmiään valeli, tuli niistä yhäkin esille kuuman kuumia kyyneleitä.

Siinä oli hänen vanha huoneensa vaaleansinisine seinineen, siinä hänen vanha sänkynsä, siinä pöytä, kukkaset, nurkkahylly! Miksi oli hän täältä koskaan lähtenytkään?

Tuossa oli hän aina istunut ja tuonne katsellut. Tuolla oli pelto, tuolla järvi ja tuolla järven takana saari, jossa olivat aina Taavin kanssa käyneet mustikassa. Lapsuus oli nyt ohi. Kuinka se oli ollut niin lyhyt ja ihana?

Tuolla oli äiti aina pientarettä myöten kulkenut hänen kanssansa rantaan. Tuota pientarettä hän rakasti.

»Tuleppas Marja kahvia juomaan!» Se oli äidin ääni.

Nopeasti vetäsi hän nutun päällensä, pyyhkäsi kyyneleisiä silmiään ja meni saliin. Siellä istui jo isä keinutuolissa ja äiti tarjosi kahvia isälle ja sitte Marjalle.

»Täytyyhän tässä juoda tuliaisakahvit», sanoi isä.

Marja rupesi puhumaan isän kanssa. Paljo olikin puhumista, sillä kaikesta jut-teli isä tyttärelleen. Ensin puhuttiin suon kuivaamisesta, metsän puhdistamisesta ja vuodentulo toiveista, sitte karjasta, hevo-sista ja uusista palvelijoista. Äitikin tuli uudelleen sisälle ja alkoi puhella Marjan asijoista.

»No, sinusta on nyt sitte tullut opettaja. Miltä se nyt tuntuu?» kysyi hän hymyillen.

»Ei tuo tunnu juuri millekään», sanoi Marja nauraen. »Hauskalta vaan tuntuu olla taas kotona. Tämä koti on sentään se paikka maailmassa, jota minä enimmän rakastan.»

Isä ja äiti katsahtivat toisiinsa ja Marja huomasi, että isän silmännurkassa kimalsi kyynel. Kukaan ei sanonut vähään aikaan mitään.

»Missäs sinun suuri kirjakirstusi on?»
kysyi äiti. »Se ei ollutkaan tavaroittesi mukana kärryssä.»

»Niin äiti! Kirjakirstuni jätin minä sinne asuntooni. Sen saa sitte lähettää suoraan sinne, missä minä saan paikan. Se oli niin kauhean painava, että en lähtenyt sitä edes ja takaisin kuljettelemaan», sanoi Marja.

»Sitähän minä jo sanoin isälle, että olisi siitä pitänyt sinulle kirjoittaa ennemmin, että olisit tietänyt tuoda tavarasi muassasi», sanoi äiti epävarmasti.

»Mistä niin?» kysyi Marja nopeasti.

»Niin, täällä meidän kylällä perustetaan syksyllä uusi kansakoulu ja minä olen jo niinkuin luvannut ukoille, että sinä Marja rupeat opettajaksi siihen», sanoi isä katsoen tyttäreensä.

»Niin saisit aina asua kotona omassa kamarissasi», sanoi äiti nousten seisomaan ja tullen lähemmäksi tytärtään.

»Vai niin isä. Se olisi kyllä ollut . . . Mutta enhän tiennyt. Olen jo hakenut paikkaa muualle», sanoi Marja ja veri solahti alas hänen poskiltaan.

»Vai olet jo hakenut. No, niitä on niin paljon hakijoita», sanoi isä.

»Minnekä sinä olet hakenut?» kysyi äiti huolestuneen näköisenä.

»Olen hakenut Helsinkiin.»

»Ohhoh!» sanoi isä, »vai Helsinkiin! No sitte ei ole pelkoa. Sinne ei vähällä päästä.»

Marjan sydäntä kouristi oudosti. Tuntuu kuin olisi hän kadottanut jotain, joka oli hänelle kovin rakasta. Siis ei isä uskonut, että hän voisi päästä Helsinkiin. Siis luuli isä, että hänen pitäisi jäädä tänne pienen kylä-kansakoulun opettajaksi.

Isä meni, pani kartuusia piippuun ja sytytti sen. Sitte tuli hän uudelleen keinu-tuoliin ja kutsui äidin viereensä.

»Sinä olet vielä nuori ja ehkä sinusta tuntuisi hauskalle nähdä vähän maailmata. No niin, meillä on varaa. Saat matkustaa. Kun olet levännyt muutamia päiviä, niin minä annan sinulle matkarahat. Saat mennä vähän katselemaan ympärillesi. Mutta sitte syksyllä on sinulla täällä kaunis työala edessäsi. Ei onnea tarvitse mennä suureen kaupunkiin etsimään. Se voipi paremmin löytyä kaukana maaseudulla. Vai mitäs itse arvelet? Tuumi itse», sanoi isä.

»Niin, eihän asiasta vielä tarvitse päättää. Voimmehan ensin odottaa vastausta Helsingistäkin», sanoi Marja hiljaisella äänellä.

Mutta Marjan mielessä pyörivät nuo isän sanat: »Sinne ei vähällä päästä». Ja kuitenkin olivat toverit niin varmasti luulleet ja johtaja oli kehoittanut häntä hakemaan Helsinkiin. Miksi oli johtajakin kehoittanut? Luonnollisesti oli siellä paljo haki-joita. Luonnollisesti ei sinne vähällä päästä. Ja — oikeastaan — onhan hyvä maaseudullakin. Monessa suhteessa parempi kuin kaupungissa.

Kuinka olikaan hän koko elämänsä kuvitellut mielessään, että hän tulisi kaupunkiin, suureen kaupunkiin, jossa olisi moninkertaiset talot, vesijohdot, sähkövalo ja kivitetyt kadut? Mutta ehkenpä moni muukin samaa kuvittelee. Ja moni ei sinne tule.

Marjan oli ollut kova nälkä, kun ajettiin kotia, mutta kun ruoka tuotiin pöydälle, ei se hänelle maistunut. Hän syytti väsymystä ja meni nukkumaan.

Mutta uni ei tahtonut tulla. Hän käänteli ja väänteli vuoteellaan. Oli kuin hän olisi jotain kadottanut, jota hänen nyt oli kovin ikävä. Vasta aamupuoleen yötä hän

nukkui. Syvään ja raskaaseen uneen hän nukkuikin ja heräsi vasta kuin aurinko jo oli korkealla taivaslaella.

Seuraavat päivät kulki hän kuin unessa. Joskus hän oli ylen iloinen ja laski leikkiä kaikkien kanssa, joskus hän oli ylen väsynyt ja istui äänetöinnä mietteissään tunti-kaudet. Mutta itse hän tunsi, ettei hän ollut kaltaisensa. Hän tiesi, että kaikki oli teeskenneltyä. Hän odotti kohtaloaan. Kohta, muutaman päivän perästä saisivat isä ja äiti tietää, mihin hän kelpaisi.

Isä käveli tyynenä askareillaan ja oli varma siitä, ettei Marja saisi paikkaa Helsingissä. Hänestä se oli aivan turhaa, että hän oli sitä hakenutkaan. Mutta hakekoon nyt vaan. Sittepähan on tyytyväinen. — Ja äiti oli sydämensä pohjasta iloinen siitä, mitä oli kuullut isän sanovan. Nyt saisi hän siis pitää rakkaan tyttärensä luonansa. Ja parempaa toivoa hänellä ei ollut.

Mutta seuraavana sunnuntaina, kun isä tuli kirkosta, oli hänellä mukanaan pari kirjettä Marjalle ja toinen niistä kirjeistä oli Helsingistä. Siinä ilmoitettiin hänelle, että hänet on valittu opettajaksi sinne ja että hänen on astuttava virkaansa jo ensi

syksynä. Kirje vapisi Marjan kädessä, kun hän sen oli lukenut. Hän riensi äitinsä luo.

»Äiti, minut on valittu», sanoi hän ja kiersi kätensä äidin kaulaan. Mutta äiti seiso i äänetöinnä ja hiljaiset kyynleet kieri-vät hänen poskilleen.

»Etkö onnittele äiti?» sanoi Marja ja sive i äidin poskea.

»Jumala sinua siunatkoon, lapseni!» sanoi äiti ja silitti Marjan otsaa.

Isäkin tuli sisälle ja äiti ilmoitti kyynel-silmin hänelle ilosanoman. Isä pysähtyi. Hänen kasvonsa muuttuivat vakaviksi, hil-jainen värähdys kävi suupielissä, sitte huo-kasi hän syvään ja sanoi:

»Vai ovat valinneet. No jokohan tuota mennet?»

»Kyllä minun nyt täytyy», sanoi Marja ja hyväili äidin käsivartta. Hän tiesi, että äidille siitä tulee kovin kaipuu.

Tämän jälkeen oli Marja kuin toinen ihminen. Hän otti osaa kaikkiin kotitöi-miin, oli todellisesti emännän oikeana kätenä. Ja milloin ei äiti häntä tarvinnut, auttoi hän isää. Hän kirjoitti ja laski, järjesti isän paperit ja tarkasti, että kaikki oli hyvässä

”Siellä oli nuoruutta ja voimaa,
siellä oli kaihoa ja ikävää,
siellä oli polttavia tunteita ja
sykkiviä sydämiä.”

NTAMO 2022

ISBN 978-952-215-883-3

ALLI NISSINEN (1866–1926)
OLI IISALMESSA SYNTYNYT
OPETTAJA JA KOULUNJOHTAJA,
KIRJAILIJA, TOIMITTAJA JA KÄÄNTÄJÄ SEKÄ
NAISASIA-AKTIIVI JA NUORSUOMALAISEN
PUOLUEEN KANSANEDUSTAJA 1907–1909.

TUNTEITA

kokoa yhteensä hänen proosateoksensa
Kuvaus maaseudulta (1893),
Tunteita (1904) ja
Tunnustus (1911).